

„10 JAAR STICHTING ZAANSE SCHANS”

Op 12 september 1961 werd in het kantoor van notaris D. J. Teenstra de akte verleden, waarin de oprichting van de stichting genaamd „Stichting de Zaanse Schans” is vastgelegd.

Acht burgemeesters verklaarden in hun gemelde hoedanigheid ter uitvoering van een desbetreffend besluit van de raad hunner gemeente, de stichting op te richten en zij brachten elk f 10,— in, welke gelden van het vermogen van hun gemeenten werden afgezonderd voor de Stichting de Zaanse Schans.

De comparanten waren J. de Boer voor Assendelft, M. van Zinderen Bakker voor Koog aan de Zaan, J. C. A. Provily voor Krommenie, mr P. B. J. Reeling Brouwer voor Westzaan, A. Loggers voor Wormer, mr J. C. Lyclama voor Wormerveer, G. J. D. Franken voor Zaandam en A. H. van Gelderen voor Zaandijk.

Van al deze burgemeesters had alleen die van Westzaan nog geen machtiging van Gedeputeerde Staten om f 10,— aan het stichtingskapitaal toe te voegen.

De oprichting van de „Stichting de Zaanse Schans” opende de mogelijkheid tot de aanpak van de bouw van een oud Zaanse woonbuurtje aan de oostelijke oever van de Zaan ter hoogte van de „Gortershoek” te Zaandijk.

Reeds op 7 januari 1952 besloot de raad van de gemeente Zaandam in beginsel medewerking te verlenen aan het plan van de stichting voor het bevorderen en documenteren van Zaanse Schoon tot het stichten van een reservaat van historische houten huizen in de Kalverpolder te Zaandam.

Sedert dat raadsbesluit tot de 12e september 1961 werd over de mogelijkheden tot realisering van het plan van Zaanse Schoon gestudeerd en gepraat, werden technische en financiële aspecten onderzocht, alsmede een plan voor de samenstelling van het Zaanse buurtje gemaakt. Een in het bijzonder met deze planning belaste „bouwcommissie” werd in 1955 door het gemeentebestuur van Zaandam ingesteld. In een eerste opzet van panden, die volgens de bouwcommissie naar de Zaanse Schans zouden moeten worden overgeplaatst, komen 23 panden voor, waarvan er uiteindelijk 9 in de Zaanse Schans terecht zullen komen.

Thans — 10 jaar na de oprichting van de „Stichting de Zaanse Schans” — is het vermogen van deze stichting een veelvoud van de 8 x f 10,— waarmee werd gestart.

De stichting bezit thans namelijk 23 objecten in de Zaanse

Schans, welke gezamenlijk een waarde vertegenwoordigen van ± f 6.200.000,—.

Tegenover dat bezit staat wel een leningschuld van ± f 1.500.000,—, maar het bedrag aan eigen middelen, dat in de afgelopen 10 jaar werd verworven, mag er zijn.

Ook met de objecten die het stichtingsbestuur met bovengenoemde middelen in de Zaanse Schans liet restaureren, kan het voor de dag komen. Uit het toenemend aantal bezoekers van de Zaanse Schans valt duidelijk te concluderen dat „men” de Zaanse Schans gunstig waardeert.

Het overzicht op pag. 158 geeft aan welke objecten in de loop van de jaren werden verkregen en waar zij stonden. Er blijkt tevens uit, dat het eerste restauratiewerk van de stichting pas in 1964 gereed kwam. In 1965 komt er dan wat meer vaart in het werk.

Eén en ander is begrijpelijk als men bedenkt dat het stichtingsbestuur in eerste aanleg weinig of geen ervaring had met de mogelijkheden van verrollen en restaureren van — dikwijls in vergaande staat van verval verkerende — panden. Bovendien waren de aannemers die werden ingeschakeld niet altijd even bekwaam. Ook de architecten leerden bij elk restauratiewerk weer nieuwe werkmethoden en mogelijkheden, die in de houtbouw konden worden toegepast.

Terugblikkend op de tijd waarin het stichtingsbestuur na genoeg zonder geldmiddelen in een oude spaarbankwagen, die als directieket werd gebruikt, zijn plannen beraamde, kan men niet dankbaar genoeg zijn voor de medewerking, die van allerlei kanten werd ontvangen om het werk voor de Zaanse Schans te doen slagen.

Hierbij valt niet alleen te denken aan de financiële steun van de 8 Zaangemeenten en van de Provincie, noch alleen aan de adviezen van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, die bovendien haar subsidiepercentage onlangs zelfs van 30 tot 40% verhoogde en evenmin alleen aan de industrie, die met enorme geldbedragen steunde. Want bovenal stelt het stichtingsbestuur het op prijs dat er tal van particulieren zijn die steun verlenen door schenking van bouwmaterialen en —onderdelen, die voor de restauratie van belang zijn of die door hun lidmaatschap van de vereniging „Vrienden van de Zaanse Schans” ervan getuigen ons werk te willen steunen. Juist door die categorie van sympatisanten blijkt dat de stichting werk verricht dat in brede lagen van de bevolking op prijs wordt gesteld.

In ons jubileumjaar wil ik dan ook gaarne – mede namens het stichtingbestuur – dankzeggen voor de wijze waarop het bestuur van de vereniging van vrienden de particuliere steun bundelt en activeert. Ik spreek daarbij de hoop uit dat

U er in zult slagen Uw werk tot steun aan de Zaanse Schans op dezelfde wijze te blijven volhouden.

De secretaris van de stichting
„Stichting de Zaanse Schans”

IN DE ZAAANSE SCHANS GEREEDGEKOMEN OBJECTEN

huidige aanduiding	oorspronkelijke aanduiding	gereed in	architect	aannemer
Kalverringdijk 1	Tuinkoepel achter Westzijde 114, Zaandam	1968	J. Schipper	fa D. de Vries, Zaandam
„ 5	Oostzijde 97, Zaandam	1966	J. Schipper	fa Jp. Zijp, Wormer
„ 7	Noorderkerkstr. 7, Zaandam	1965	C. de Jong	D. Ent, De Rijp
„ 9	Oostzijde 8/Bloemgracht 21, Zaandam	1964	J. Schipper	fa D. de Vries, Zaandam
„ 11	Westzijde 10, Zaandam	1958	Gemeentewerken	Zaandam
„ 13	Oostzijde 10, Zaandam	1966	J. Schipper	fa D. de Vries, Zaandam
„ 15	Weeshuis Westzaan/pakhuis achter Hoogstraat 46, Koog	1966	J. Schipper	fa D. de Vries, Zaandam
„ 17	Koopmanshuis „Noorderhuis”, Zaandijk	1972	J. Schipper	fa D. de Vries, Zaandam
„ 19	Koopmanshuis „de Mol”, Zaandijk	1972	J. Schipper	fa Holleman, Santpoort
„ 21	Rozengracht 1, Zaandam/ luchthuis Noorderhoofdstraat, Kroimmenie	1970	C. de Jong	fa A. K. Offenberg, Zaandam
„ 8	Oostzijde 322/324, Zaandam	1969	C. de Jong	fa A. K. Offenberg, Zaandam
„ 10	Schoolstraat 1, Koog a/d Zaan	1966	C. de Jong	N.V. J. Kakes
Zonnewijzerspad 1 en 2	Hoogstraat 39-41, Koog	1964	J. Schipper	fa Onstein, Aerdenhout
„ 5	Ezelspad 13, Zaandijk	1968	C. de Jong	fa D. de Vries, Zaandam
„ 6	Lagedijk 36, Koog	1968	C. de Jong	N.V. J. Kakes, Zaandam
„ 7	Weeshuispad 1, Zaandijk	1967	C. de Jong	fa J. Prett, Amsterdam-noord
„ 8	Mr. Cornelispad 73, Zaandam	1965	C. de Jong	fa J. Prett, Amsterdam-noord
Kwakels 1	Kalf 52, Zaandam	1966	C. de Jong	N.V. Kakes, Zaandam
„ 2	Scheepswerf, Brouwer, Z'dam	1967	J. Schipper	fa de Vries, Zaandam
Zeilenmakerspad 1	Zeilenmakerspad 6, Westzaan	1965	C. de Jong	fa Jp. Zijp, Wormer
„ 2	Jagerspad 1-3	1965	G. M. G. Bakker	fa F. Veen, Koog
„ 3	St. Cathrijnepad 1-2	1966	C. de Jong	fa J. Prett, Amsterdam-noord
„ 4	Hazepad 11, Zaandijk	1972	C. de Jong	fa L. Koel, Koog
Watermolen Benningbroek		1969		

ONZE NEGENDE JAARVERGADERING

Dinsdag 2 november is de datum voor onze ledenvergadering in Restaurant „De Walvis” in de zaal „Het Blauwe End”, aanvang 8 uur.

Ook nu weer gelieve U het bovenstaande als de enige uitnodiging te beschouwen.

Agenda: Notulen van de vergadering d.d. 20 oktober 1970
Ingekomen stukken

Verslag Kascommissie; heren J. Wilson en G. de Vries benoeming nieuwe leden
Bestuursverkiezing

Aftredend zijn de heren Ads Bouman en B. Ijskes

Rede van de heer D. Metselaar, wethouder van de Gemeente Zaandam over de stand en de opbouw van de Zaanse Schans; enkele dia's zullen worden vertoond.

Rondvraag en Sluiting.

TWEE GEVOELIGE VERLIEZEN

Stichting zowel als Vereniging leden in de afgelopen maanden een gevoelig verlies.

Op 14 juni j.l. overleed de Zaanse Schans-opzichter de heer A. C. Akerboom, tot zijn pensioenering opzichter bij Gemeentewerken en vóór en na nauw betrokken bij de opbouw van de Schans.

Reeds schreven wij in ons nummer van december 1963 over „Onze Akerboom” en toonden aan hoe hij met hart en ziel bij de totstandkoming van het buurtje betrokken was. Dat is hij tot het einde toe gebleven. Hij zal niet licht vergeten worden.

En op 28 augustus ontviel aan de Vereniging de 2e voorzitter, de heer P. T. Smit, notaris te Hilversum. Geboren zijnde te Zaandijk, had de heer Smit een levendige belangstelling voor alles wat de Zaanstreek betrof. Reeds sinds de eerste jaren van het bestaan van onze vereniging was hij een trouw bezoeker van onze jaarvergaderingen. Als bestuurslid kenmerkte hij zich door belangrijke adviezen en activiteiten. Wij zullen hem in hoge ere houden.

JAARVERSLAG 1970 – 1971

In dit verenigingsjaar heeft het bestuur zich intensief bezig gehouden met de inning van de contributiegelden. Er bleek veel achterstallig te zijn en het heeft grote inspanning gekost deze gelden alsnog te innen. Dit probleem is nu tot normalere proporties terug gebracht, doordat we overgegaan zijn tot het aan de leden toesturen van accept/girokaarten. Deze wijze van betaling heeft zo goed gewerkt, dat dit jaar uit de verenigingskas f 16.000,— aan het Stichtingsbestuur kon worden overgemaakt.

Een tweede groot probleem was de min of meer chaotische toestand, waarin het adressenbestand verkeerde. Gelukkig is dit systeem – zij het ten koste van veel tijd – nu gesaneerd, zodat men van de ontvangst van Anno verzekerd kan zijn.

De gouden tijd van de verkoop van de puzzels is voorbij. De resterende 450 stuks zijn in handen gegeven van V.V.V., die zich met de verkoop zal belasten. Een nieuw winstgevend verkoopartikel is nog niet gevonden. De realisering blijkt altijd weer vele moeilijkheden te ondervinden. Er wordt echter nog naarstig gespeurd naar zo'n winstobject. Wel zal van de opbergmap een tweede druk verschijnen. De prijs is nu f 5,—.

De op 21 augustus gehouden folkloredag is voor de Vrienden succesvol geweest. De verenigingsstand was door het vele plaatwerk zeer aantrekkelijk. Die aantrekkelijkheid werd verhoogd door de permanente aanwezigheid van enkele dames in Zaanse costuum.

Op deze dag konden 20 nieuwe leden ingeschreven worden. Bij deze ledenwinning was onze 2e voorzitter, de Heer P. T. Smit, zeer actief. Tot onze grote ontsteltenis werd hij kort daarna ziek en overleed op 28 augustus in zijn woonplaats Hilversum.

Een ander groot verlies was het op 14 juni overlijden van de Heer Akerboom, die zo rechtstreeks verbonden was als opzichter bij de uitvoering van de bouwwerken op de Schans.

Teneinde het werk van de penningmeester, de Heer De Boer, te kunnen verlichten en mogelijk te zijner tijd te kunnen overnemen, was het wenselijk het bestuur aan te vullen met een 2e penningmeester (de Heer J. Benjamin, Westzaan). Behoudens enkele tussentijdse werkvergaderingen, heeft het bestuur 4 maal vergaderd en wel op 30 oktober, 11 februari, 15 mei en 26 augustus.

NIEUWE LEDEN

Van harte welkom heten wij de volgende nieuwe leden:

Amstelveen

De Heer Drs. G. Franico

Amsterdam

Mej. G. J. M. Latenstein van Voorst

Mevr. S. C. Oldendorp-Geerts

Mevr. C. N. Tuender-Nobel

De Heer P. de Vos

Assendelft

De Heer G. Hos

Bussum

De Heer J. F. Bakker

Elsloo (Limburg)

De Heer T. Bron

Hippolytushoef

De Heer C. P. Hos

Koog a. d. Zaan

De Heer C. Holstvoogd

De Heer Dr E. H. Meursing

De Heer K. Mol

De Heer B. W. Wools

Westmaas

De Heer K. Goedhart

Wormer

De Heer K. Mak

Zaandam

De Heer M. P. Dragstra

De Heer R. Van Ritbergen

De Heer W. Pilger

Mevr. W. Schol

De Heer J. Steding

Mevr. M. ten Wolde

Zaandijk

Firma P. Boersma

De Heer W. Funcke

Mevr. C. Hartog

De Heer R. Renes

STICHTING EN VERENIGING: OPGERICHT 1 OCTOBER 1961

Evenals de Vereniging bestaat de Stichting per 1 oktober 1971 10 jaar. Op onze jaarvergadering zal daarom de heer D. Metselaar, voorzitter van de Stichting spreken, en wel over de geschiedenis van de tot standkoming van de Schans. Verder is het plan om bij deze gelegenheid weer een plaatwerk van de Schans te zenden aan de bedrijven, die de stichting steunen en ook aan onze leden.

Daar de najaars- en wintermaanden zich niet lenen voor een manifestatie, zal het daarheen geleid worden, dat 1 juni 1972 een hoogtepunt zal zijn van de herdenking van de oprichting. Er wordt alles op alles gezet om de koopmanshuizen en het bakkerij-museum dan volledig gereed te doen zijn, alsook het glop met steiger bij molen „de Huisman” en zelfs de brug bij het Zeilenmakerspad.

Onder „hoge belangstelling” zal dan op die datum alles in gebruik worden gesteld. In de rij van feestelijkheden zal dit wel een van de voornaamste dagen worden, zo niet de voornaamste.

GOED JAARS ENDJES

Voorheen bouwde men als men een goed jaar in zaken had, weer een eind aan de (bouten) woning. Zulk een verlengstuk noemde men een „Goedjaarsend”.

* Twee giften

Onze vereniging mocht weer twee giften ontvangen. Eén groot f 500.— van Mevrouw Bruynzeel-Verkade en één van f 240.— door bemiddeling van notaris Smit van Mevrouw de Vries-Bethlem uit Utrecht.

* Folkloredag

Op zaterdag 21 augustus werd, begunstigd door mooi weer, de Folkloredag aan de Zaanse Schans, een groot succes. Naar schatting waren er tussen de 10 en 15000 belangstellenden. Naast de kramen van klompenmakers, kantklossters enz. enz. was ook onze vereniging present. Vooral door de aanwezigheid van dames in Zaanse kostuum, hadden wij veel aandacht. Resultaat: 20 nieuwe leden.

Het admiraalzeilen op de Zaan en de „spoitfeesten” op de Kalverringdijk hadden ook veel belangstelling.

* Bakkerij-Museum

In het Bakkerij Museum aan het Zeilemakerspad wordt nu ook een bakkersoven gebouwd. Er worden materialen voor gebruikt uit een bakkerij te Winschoten en de ijzeren ovenmonden komen uit een bakkerij te Monnickendam. Metselaar Jan Pot uit Westzaan is bezig met de bouw.

* Zaanse Buurtje Arnhem

In ons nummer van maart 1971 schreven wij over de ramp die het Zaanse Buurtje in het Openlucht Museum getroffen had. Thans kan worden medegedeeld, dat één van de voornaamste panden het zg. hoekhuis uit Krommenie volledig is hersteld. Drie andere huisjes, het schoenmakershuisje, de tabakswinkel en een huis uit Landsmeer, zullen niet worden herbouwd.

Wel wordt ernstig gewerkt aan een algehele reconstructie van het huis „Drukkerij Stuurman” (Zaandam) waarvan de gevel geheel intact is en aan de hand van foto's het overblijvende zal worden gereconstrueerd.

* Molen „De Os”

De molens aan de Schans zijn een lust voor het oog, alleen de ontakelde „Os” schreeuwt a.h.w. om algeheel herstel. Hoewel blijkbaar de besprekingen tussen de eigenaar en verschillende instanties sinds 1968 nog steeds gaande zijn, schijnt er nu in zoverre schot in te komen, dat de as van „De Koperslager” nu naar de Zaanse Schans is gebracht en grondig is gemenied.

Dat hij spoedig moge draaien in de geheel gerestaureerde „Os”!

* De weg door de Kalverpolder

In de nota van de Stuurgroep-Ontwikkelingsschap Zaanstreek wordt nog eens uitvoerig geschreven over deze weg waartegen begrijpelijkerwijs vele bezwaren waren gerezen. Men heeft zelfs nagegaan of deze weg zou kunnen vervallen evenals de door „De Reef” geprojecteerde weg, maar dat schijnt niet mogelijk te zijn. Het is wel jammer dat er, nu de Kalverpolder niet bebouwd wordt, toch nodig weer een weg doorheen moet komen.

Een lichtpuntje is, dat men deze weg z.g. wil laten verzinken in een verlaagde bak, waardoor een vrije horizon zal blijven bestaan.

DENK OM UW SMUIGERS

De Gemeentelijke Voorlichtingsdienst Zaandam deelt mede dat het voorkomt dat bewoners van voor het merendeel oude woningen nog in het bezit zijn van smuigers (betegelde schouwen) of ander materiaal dat zij willen verkopen. Veelal is men niet op de hoogte van de waarde, die dit materiaal voor deskundigen heeft en men verkoopt het voor prijzen, die niet in verhouding staan tot de werkelijke waarde.

In dit verband wordt erop gewezen, dat de afdeling „Heemkunde” van de Gemeente Zaandam Dam 2 telefoon 23238 of de Stichting de Zaanse Schans, Ged. Gracht 5, telefoon 23003, graag in voorkomende gevallen zullen adviseren.

BERICHTEN:

GEEF UW ADRESVERANDERING OP!

Na het verzenden van „Anno 1961” of van accept-giro's blijken er adressen te zijn veranderd zonder dat wij het weten.

Als U verhuist of van plan zijt te verhuizen, zet onze vereniging toch alstublieft op Uw lijst van verhuiskaarten! U bespaart ons dan veel moeite.

Vereniging „Vrienden van de Zaanse Schans”

Goegekeurd bij K.B. van 16 augustus 1967
Secretariaat: R. de Hoog, J. Bestevaerstr. 2, Koog a/d Zaan
Penningmeester: D. de Boer Ezn.,
Evertsenstraat 1, Wormerveer
Postgiro 742899 ten name van:
Penningmeester Ver. Vrienden van de Zaanse Schans,
Wormerveer